

“Georgiens väg mot demokrati”

*En processpårande studie om internationella påtryckningar i
demokratiseringen av Georgien.*

Abstract

The aim of this study is to identify which types of international pressures can be found in Georgia's democratization process and to understand how international pressure and external factors promote the democratization of the country, using a theory-testing process tracing method. An analytical framework consisting of four types international pressures; contagion, control, consent, and conditionality is used as a tool to find the external factors. The framework is based on Laurence Whiteheads theory on the first three international dimensions of democratization, with an addition from Philippe C Schmitter on a fourth type of pressure - conditionality. The analysis is divided into three periods of time, from the year of 1989-1999, 2000-2008, and lastly 2009-2017. The periods are then compared to each other to examine what kind international pressure can be identified in each time period. The results show that the occurrence of the four types of international pressures differs in the three time periods depending on the context in which the events take place. The effect of these pressures has partly lead to democracy promotion and positive democratic development. However, the results show that the international dimension cannot explain the democratization of Georgia alone - it must be analyzed in combination with the internal factors of the country.

Keywords: democratization, transition, international pressure, external factors, process-tracing

Words: 9013

Innehållsförteckning

1	INLEDNING.....	1
1.1	SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	2
1.2	BAKGRUND - EN KORTFATTAD SAMMANFATTNING	2
1.2.1	Begrepp	3
1.2.2	Mätindex.....	4
2	TIDIGARE FORSKNING OM INTERNATIONELLA PÅTRYCKNINGAR.....	5
2.1	GEOFFREY PRIDHAM OCH DEN INTERNATIONELLA DIMENSIONEN	5
2.2	JON C. PEVEHOUSE – REGIONALA ORGANISATIONERS PÅVERKAN	6
2.3	ALEX PRAVDA OCH DET VÄSTERLÄNDSKA ENGAGEMANGET.....	7
3	TEORI.....	8
3.1	INTERNATIONELLA KONTEXTENS BETYDELSE I DEMOKRATISERINGSPROCESSEN.....	8
3.1.1	Teoretiskt ramverk	8
3.1.2	Analytiskt ramverk.....	10
4	METOD OCH MATERIAL.....	12
4.1	METOD	12
4.2	MATERIAL	13
5	RESULTAT OCH ANALYS.....	14
5.1	TIDSLINJE.....	14
5.1.1	Period 1: 1989 - 1999	15
5.1.2	Period 2: 2000–2008	17
5.1.3	Period 3: 2009 - 2017	20
6	DISKUSSION OCH SLUTSATS.....	22
6.1	DISKUSSION	22
6.2	SLUTSATS.....	25
7	LITTERATUR- OCH KÄLLFÖRTECKNING	27

1 Inledning

Demokratisering av en stat är inte enbart en nationell angelägenhet utan det finns även en internationell dimension av demokratiseringsprocesser. Utöver klassiska teorier centrerade kring strukturella faktorer och aktörers ageranden har flera teoretiker fokuserat allt mer på denna dimension. De globala relationerna mellan majoriteten av världens länder har gett upphov till detta ökade intresse för det internationella perspektivet inom forskningsfältet om demokratisering. Därför kan den internationella dimensionen inte uteslutas vid studiet av detta ämne (Teorell 2010, s. 77).

Efter Sovjetunionens upplösning under början av 1990-talet deklarerade flera tidigare sovjetiska republiker självständighet. Flera av dessa stater genomgick transitioner från auktoritära styren till mer demokratiska styrelseskick. Externa faktorer och påtryckningar har haft en inverkan på demokratiseringsprocessen i dessa stater. I en östeuropeisk och postsovjetisk kontext har externa faktorer och internationella påtryckningar som påverkar demokratisering av en stat, både i början av transitionerna och även idag, därför varit en viktig aspekt att ta hänsyn till inom demokratiseringsforskningen (Pravda 2001).

Georgien är ett exempel på ett land som efter självständigheten 1991 från forna Sovjetunionen tagit en snårig väg mot att bli mer demokratiskt. I gränslandet mellan öst och väst befinner sig Georgien i ett maktcentrum där länder som Persien, Turkiet och Ryssland under historiens gång har försökt kontrollera regionen (Janse 2015, s. 3). Med en bakgrund av att vara under kommunistiskt styre under sovjetiska eran, av att ha en komplicerad relation till Ryssland, av en fredlig revolution, konflikter med utbrytarrepubliker samt instabila maktskiften har landet varit föremål för internationella påtryckningar under demokratiseringsprocessen. Landet klassas enligt Freedom House mätning av frihet och demokrati i världens länder ”Freedom in the World” som enbart ”delvis fritt” (Freedom House 2018) och har under demokratiseringsprocessen utsatts för flera demokratiska bakslag. Landets snåriga skifte mot demokrati har påverkats av externa faktorer och aktörer, vilket gör internationella påtryckningar, i Georgiens fall, därmed intressant att tillämpa och analysera i denna uppsats.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att undersöka demokratiseringsprocessen i Georgien för att se vilka internationella påtryckningar som har påverkat processen enligt Laurence Whiteheads teori om internationella påtryckningar. Hur dessa internationella påtryckningar påverkat demokratiseringen av landet kommer också att analyseras. Genom en processpåring undersöks tidsförloppet 1989 – 2017 för att följa och förstå mekanismerna bakom demokratiseringsprocessen i Georgien.

I analysen undersöks tre olika tidsperioder från strax innan Georgiens självständighet från Sovjetunionen fram till 2017. Dessa tidsperioder jämförs med varandra för att undersöka och förstå skillnaderna och detektera förändringar i de internationella påtryckningar som förekommer. På så vis identifieras och kartläggs de externa faktorer som påverkat och de internationella påtryckningar som förekommit i demokratiseringsprocessen.

Detta mynnar ut i följande frågeställningar som besvaras:

- *Vilka internationella påtryckningar kan identifieras och kartläggas i demokratiseringsprocessen i Georgien?*
- *Hur har dessa internationella påtryckningar påverkat landets demokratisering?*

1.2 Bakgrund - En kortfattad sammanfattning

Georgien har på grund av sin geografiska position, ett land i södra Kaukasus, beläget på gränsen mellan Europa och Asien, varit föremål för externa påtryckningar från närliggande stormakter under historiens gång. Landet gränsar till Armenien, Turkiet, Azerbajdzjan i söder och till Ryssland i norr (NE 2018). Landet deklarerade självständighet från Sovjetunionen efter en folkomröstning 1991 och efter Sovjetunionens sammanbrott strävade Georgien, likt många postsovjjetiska stater, efter att demokratiseras. Landet har dock varit präglad av konflikter mellan befolkningen och styret. Separatistiska grupper i utbrytarrepublikerna Abchazien och Sydossetien har sedan självständigheten varit i konflikt med den georgiska staten. Det säkerhetspolitiska läget har under de

senaste två decennierna varit spänt efter att utbrytarrepublikerna deklarerat självständighet och erhållit militärt stöd från Ryssland (NE 2018). Även det politiska läget har vid flera tillfällen varit instabilt, med maktskiften från nationalistiska ledare till rysslandsvänliga presidenter där regeringarna otaliga gånger har anklagats för valfusk och övergrepp mot mänskliga rättigheter av oppositionen (Davis 2008, s. 472).

Efter att landets förste folkligt valde president sen självständigheten, Zviad Gamsachurdia, 1992 störtades av oppositionen endast ett år efter han intagit presidentämbetet, tog det forna Sovjetunionens före detta utrikesminister Eduard Sjevardnadze över makten i landet som ordförande för landets Statsråd. 1995 antogs en ny konstitution och samma år valdes Sjevardnadze till president. Under åren som president växte ett missnöje bland befolkningen och efter åtta år vid makten avsattes president Sjevardnadze när den fredliga revolutionen, Rosornas revolution, bröt ut. Ledaren för partiet Nationella demokratiska rörelsen och den mer västorienterade Micheil Saakasjvili valdes in som president, som stärkte landets band med västvärlden till skillnad från den mer ryssvänlige Sjevardnadze (Davis 2008, s. 472–473).

Befolkningens missnöje med Saakasjvili ledde till demonstrationer mot regimen 2007. Regimen svarade i sin tur med hårda metoder för att tysta demonstranterna. Relationen med Ryssland blev allt mer spänd och efter att konflikterna med Abchazien samt Sydossetien hade eskalerat bröt en väpnad konflikt med Ryssland, som stöttade utbrytarrepublikerna, ut i augusti 2008 (Janse 2015, s. 16). Georgiens försök att ta kontroll över Sydossetien föranledde en rysk offensiv som utöver stöd till utbrytarrepublikerna även hade som mål att expandera på georgiskt territorium. Konflikten resulterade i en rysk reträtt men Ryssland upprättade permanenta baser bestående av ryska styrkor i Abchazien och Sydossetien som än idag är kvar i de två berörda utbrytarrepublikerna. Båda delrepublikerna har röstat om självständighet och utropat sig som suveräna stater utan att ha fått något omfattande internationellt erkännande (NE 2018).

Fyra år efter konflikten bildades ett nytt parti - Georgisk dröm - som med framgång oktober 2012 vann parlamentsvalet. Partiets grundare, miljardären och affärsmannen Bidzina Ivanisjvili, valdes in som premiärminister och tillsammans med vice premiärministern, Giorgi Margvelasjvili, styrde han landet när Margvelasjvili röstades in som landets president i valet 2013. Under parlamentsvalet 2016 vann regeringskoalitionen, som Georgisk dröm ingår i, majoritet ytterligare en gång. (NE 2018).

1.2.1 Begrepp

Inledningsvis definieras begreppet **demokratisering**. Inom ramen för demokratiforskning finns många vedertagna begrepp, där demokratisering, demokratiseringsprocess, utveckling och transition är några av de mest frekvent använda begreppen. Innebörden av dessa begrepp är ibland varierande men

används ofta i liknande sammanhang. Tre begrepp används genomgående i uppsatsen; demokratisering, demokratiprocess och transition. Begreppen har i mångt och mycket liknande betydelse, men har olika användning beroende på sammanhang.

I uppsatsen är definitionen av demokratisering "...en fullständig regimförändringsprocess" (Ekman et al. 2014, s. 18) bestående av tre komponenter. Den första komponenten handlar om *liberalisering* av en icke-demokratisk regim, där det politiska förtrycket minskar och civila fri- och rättigheter inrättas. En *transition* är den andra komponenten som innebär en förändring av regim eller styrelseskick. I det fall resultatet av en transition är en demokrati ska styrelseskicket, genom den tredje komponenten *konsolidering*, upprätthållas och institutionaliseras (Ekman et al. 2014, s.19).

Transition, eller ett annat ord för övergång, handlar om en stat som är i en övergångsfas mellan olika styrelseskick. Guillermo O'Donnell och Philippe C. Schmitter förklarar transition som "...intervallet mellan två olika politiska regimer" (1986, s. 5). En transition innebär inte nödvändigtvis att en stat övergår till en demokrati; begreppet kan även användas i det fall styrelseskicket i en stat förändras till en annan, exempelvis till ett mer auktoritärt styre. Processen är inte linjär, från en auktoritär stat till en demokrati, utan en transition kan resultera i olika utfall och installationer av politiska regimer (Ekman et al. 2014, s. 26). Begreppet transition förekommer i uppsatsen men det är främst demokratisering och demokratiseringsprocesser som används för att beskriva landets övergång till demokrati och demokratiskt styrelseskick. Demokratiseringsprocess och demokratisering likställs med varandra i uppsatsen.

1.2.2 Mätindex

Klassificeringen av Georgien som enbart "delvis fritt" baseras på Freedom in the Worlds mätindex. Freedom in the World mäter främst graden av frihet bland världens länder. Indexet inkluderar politiska rättigheter som möjligheter för medborgare att vara politisk aktiva, rätten att rösta i fria val och organisera politiska partier som kan skapa opposition. Freedom in the World mäter även yttrandefriheten, pressfrihet och religionsfriheten i landet samt hur rättssäkert landet är. Dessa benämns som de civila friheterna. Georgien har i dessa mätningar ända sedan självständigheten befunnit sig på skalan mellan 3 och 5, med endast marginella skillnader i de olika nivåerna av rättigheter under årens gång, och har därmed inte klassats som helt fritt ännu (Freedom House 2018).

2 Tidigare forskning om internationella påtryckningar

Här presenteras den tidigare forskningen som bedrivits inom ramen för det ämne som analyseras - internationella påtryckningar i demokratiseringsprocesser. De centrala bidragen inom den tidigare forskningen som redovisas specificerar sig inte, till skillnad från denna uppsats huvudsyfte, på något särskilt land utan berör istället den internationella kontexten i demokratiseringar mer allmänt. Därmed fungerar den tidigare forskningen som ett underlag för den analys som ska göras av Georgiens demokratiseringsprocess. Genom detta kapitel kan en kunskapsöversikt över området av den internationella dimensionen i demokratiseringar erhållas. Vilka frågor som tidigare ställts, vilka empiriska undersökningar som utförts och vad dessa resulterade i redovisas.

2.1 Geoffrey Pridham och den internationella dimensionen

En av de forskare som först började ta hänsyn till den internationella dimensionen av demokratisering var **Geoffrey Pridham**, som skrev om inåtriktade och utåtriktade kopplingar (linkages). Inåtriktade kopplingar förklarar hur transitioner mot demokratiska styrelseskick i stater påverkas av internationella påtryckningar. Det gäller påtryckningar från externa aktörer som stater och internationella organisationer samt påverkan av den internationella ekonomin eller den geopolitiska situationen i ett land i transitionsfasen. Den senare, utåtriktade kopplingar, handlar om inomstatliga aktörer och deras kopplingar med internationella eliter inom politiken, militären och den ekonomiska sfären (Pridham, 1991).

I sin empiriska undersökning i boken *Building Democracy? The International Dimension of Democratization in Eastern Europe* studerar Pridham (1997) transitionsprocesserna i Central- och Östeuropa som inleddes strax innan Sovjetunionens fall. Studien visar hur den internationella påverkan i synnerhet var stark i Central- och Östeuropa efter transitionerna i regionen och införandet av reformer av Sovjetunionens siste ledare Michail Gorbatsjov, jämfört med de sydeuropeiska länder som genomgick transitionsprocesser under 1970-talet. Transitioner som var mer konfliktfyllda, stater med känsliga nationella politiska system och länder som genomgick en radikal omvandling var enklare måltavlor för yttre påverkan. Efter Sovjetunionens fall spred sig idén om transition mellan flera av de östeuropeiska staterna. De östeuropeiska staterna var även beroende av

utländskt stöd vilket stärkte institutioner som Europeiska Unionen och dess inverkan på transitionsprocesserna (Pridham 1997).

Det påtagliga inflytande internationella påtryckningar hade i Central- och Östeuropa enligt resultatet av Pridhams jämförande studie gör Georgien, som postsovjetisk och östeuropeiskt intressant att undersöka.

2.2 Jon C. Pevehouse – Regionala organisationers påverkan

I uppsatsen analyseras flera olika typer av internationella påtryckningar, bland annat externa aktörer som internationella och regionala organisationer. En forskare som analyserat regionala organisationers påverkan på demokratiprocesser är **Jon C. Pevehouse**. I sin bok *Democracy from Above: Regional Organizations and Democratization* redogör Pevehouse för hur regionala organisationer påskyndar och främjar demokratiseringen bland dess medlemsstater (Pevehouse 2005). Demokratiska regionala organisationer kan, enligt Pevehouse, sätta press på mer auktoritära medlemsstater och kräva att de ska genomföra eller förbinda sig till demokratiska reformer. De kan även övertala eliter inom militären eller den ekonomiska sfären att acceptera demokratiska procedurer genom att socialisera dessa nationella eliter till att agera på ett visst sätt som gynnar på båda parterna. I Pevehouses studie undersöker han regionala organisationers demokratiseringseffekter i Turkiet, Peru och Ungern med hjälp av tre kausala mekanismer som ska förklara om det finns ett samband mellan medlemskap i en demokratisk regional organisation och hur det främjar demokratiseringen i medlemsstaten. De tre mekanismerna är press, eftergivenhet samt rättfärdigande (Teorell 2010, s. 90).

Genom att hota med sanktioner och upphävande av medlemskap eller genom att fördöma verbalt sätter en regional organisation *press* på en mer auktoritär medlemsstat som följaktligen kan leda till att den auktoritära regimen försvagas vilket banar väg för mer demokratiska styrelseskick (Pevehouse 2005, s. 17–18).

Effekten av *eftergivenhet* kan uppnås när exempelvis auktoritära regimer involveras i demokratiska regionala organisationer. Ett medlemskap innebär att dessa staters politiska, ekonomiska och militära eliter blir mindre skrämde inför att röra sig mot en mer demokratisk riktning och de blir allt mer övertygade om övergången mot demokrati (Pevehouse 2005, s. 20–22).

Genom att **rättfärdiga** regeringar i övergångsfaser mellan nedbrytningen av en autokrati fram till att allmänna val upprättas kan regionala organisationer främja demokratiseringen i den berörda staten. Medlemskap i en demokratisk regional organisation kan för en fragil regim i denna fas vara till fördel för staten. Den kan nämligen tydligt, och på ett trovärdigt sätt, signalera sitt engagemang och sin strävan mot att fullständigt demokratiseras (Pevehouse 2005, s. 25–27).

Slutsatser som dras från Pevehouse studie är att regionala organisationer visade sig ha en märkbar effekt på Turkiet (under 1980-talet) och Peru (under 1990-talet). I Ungern däremot visade sig effekterna på demokratiseringen vara mer begränsade (Pevehouse 2005, s.150–152). En generell effekt regionala organisationer har på ett lands demokratiseringsnivå kan inte alltid påvisas, men löften om ett framtida medlemskap i mäktiga och starka organisationer kan möjligtvis påverka staters ambitioner till att sträva efter demokrati (Teorell 2010, s. 98).

2.3 Alex Pravda och det västerländska engagemanget

I *Democratic Consolidation in Eastern Europe* diskuterar **Alex Pravda**, likt Pridham gjorde i sin studie, om hur östeuropeiska länder var mer mottagliga för internationella påtryckningar i transitionen från auktoritära jämfört med tidigare transitioner av länder i andra regioner. Det är, enligt Pravda, av både ideologiska skäl och säkerhetsskäl som det internationella engagemanget i de postkommunistiska staternas transitioner har varit hög (Pravda 2001, s. 2). Faktorer som närhet till Västeuropa, delat kulturellt arv och historisk koppling med resten av Europa spelar en betydande roll hur den internationella dimensionen utmärker sig i transitioner i Östeuropa (ibid.).

Spridning av västerländska idéer och normer i postkommunistiska länder ska, enligt Pravda, vara den viktigaste internationella faktorn som ger effekt i demokratiseringen av länder i denna region (Pravda 2001, s. 7). Pravda bygger vidare på tesen som även Pridham diskuterade kring de östeuropeiska staternas beroende av stöd från externa aktörer. Han argumenterar för regionens strävan om att efterlikna de västra delarna av kontinenten när det gäller ekonomisk, politisk och social utveckling - det västerländska engagemanget är en stark bidragande faktor till främjandet av demokrati (Pravda 2001, s. 2, 9-10).

3 Teori

3.1 Internationella kontextens betydelse i demokratiseringsprocessen

Utöver de traditionella strukturs- och aktörscentrerade teorierna inom demokratiseringsforskningen har internationella faktorer som förklaringsvariabler bakom demokratiseringsprocesser varit mer framträdande den senaste tiden, främst under den tredje vågens demokratiseringsprocesser, som började i mitten av 1970-talet i Sydeuropa (Uhlin 2014, s. 185). Det handlar inte enbart om nationella angelägenheter eller inrikespolitiska aktörers agerande utan globala faktorer och externa aktörer har en inverkan i staters demokratiseringsprocesser. Därmed är den internationella kontexten inom demokratiseringsforskningen svår att undvika. Globala faktorer som kan påverka demokratiseringen i en stat är externa aktörer som andra stater, internationella och mellanstatliga organisationer eller transnationella företag. Det är inte dock inte bara externa aktörer som kan påverka nationella demokratiseringsprocesser. Mer strukturella processer som spridningsprocesser och demonstrationseffekter över nationsgränser räknas också till den internationella kontexten vid studiet av demokratiseringsprocesser (Uhlin 2014, s. 187).

Faktorerna bakom de klassiska demokratiseringsteorierna där interna faktorer påstås ha störst bäring för att förklara demokratisering i ett land bör till sin fördel kombineras med dessa ovan nämnda externa faktorer. Ett samspel mellan interna och externa faktorer är nödvändig för att få en holistisk syn på demokratiseringsprocessen i ett land (Uhlin 2014, s. 187). Eftersom uppsatsens syfte är att identifiera internationella påtryckningar och faktorer är den senare nämnda av störst relevans för studien.

3.1.1 Teoretiskt ramverk

Statsvetaren Laurence Whitehead redogör för tre olika internationella dimensioner av demokratisering i "The International Dimensions of Democratization: Europe and the Americas" vilka är följande; "spridning", "kontroll" samt "samtycke" (2001). Philippe C. Schmitter lägger till en fjärde dimension, nämligen "villkor", till Whiteheads klassificering (Whitehead 2001, s. 27). Dessa fyra dimensioner

utgör grunden för det analytiska ramverk som utvecklats i denna uppsats för att identifiera vilka internationella påtryckningar som förekommit under Georgiens demokratiseringsprocess. Det analytiska ramverket redovisas i kommande delkapitel.

Whiteheads hypotes gällande *spridning* innebär att demokratisering sprider sig mellan länder med geografisk närhet till varandra. Demokratiseringsprocesser under historiens gång har visat att spridning av demokrati inte är slumpmässig utan sker i en rad närliggande länder. Eftersom hypotesen varken tar hänsyn till nationella eller internationella aktörers avsikt att införa demokrati eller deras påverkan, handlar denna dimension mer om neutrala spridningsmekanismer och dess effekt och hur de påverkar allmänhetens attityder, förväntningar och tolkningar. Bemärkelsen av neutrala spridningsmekanismer är sådan som inte kräver en aktiv aktör som genom olika åtgärder försöker främja demokratisering i ett land (Whitehead 2001, s. 5–6).

Dessa typer av transnationella idéspredningar och demonstrationseffekter benämns även som "diffusion" där definitionen av spridning av demokrati, likt Whiteheads, innebär att länder tar efter närliggande länders lyckade demokratiseringsprocesser (Uhlin 2014, s. 197). Förutom idéer kring hur demokrati kan införas genom regimskiftet eller idéer som rör förändring i ett land har media haft en stor inverkan i spridningens effekter (ibid.), (Whitehead 2001, s. 8). Demokratisering i ett land genom spridning av idéer, är som tidigare nämnt, ofta beroende av nationella faktorer och får som bäst verkan när externa och interna faktorer bildar en slags synergi (Uhlin 2014, s. 199).

Vidare så handlar *kontroll*, till skillnad från spridning som saknar aktörsperspektivet, om en tredje extern aktör som aktivt, genom politisk styrning försöker införa demokratiska värden i ett annat land (Whitehead 2001, s. 8–9). Det handlar främst om stater och stormakter som försöker inrätta demokratiska styrelseskick i andra länder och det grundar sig delvis i det realistiska perspektivet inom studiet av internationella relationer, där stormakter, enligt realismen, utövar sin dominans genom att kontrollera demokratiseringsprocesser i andra länder. Denna internationella påtryckning ger en mer djupgående bild av demokratiseringsprocessen och en förståelse för hur och varför en transition inleds i ett visst land som dimensionen om spridning inte kan förklara. Demokratiseringsprocessens mekanismer, hastighet, riktning och begränsningar redovisas mer tillfredsställande utifrån dimensionen om kontroll (Whitehead 2001, s. 23).

Whiteheads tredje dimension, *samtycke*, inkluderar en mer nyanserad och utvecklad bild av en demokratiseringsprocess där demokratifrämjande åtgärder måste godkännas av inhemska aktörer. Samtycke innebär ett internationellt inflytande som grundar sig på ömsesidig överenskommelse mellan den aktör som ska främja demokrati och det demokratiserande landet. Både interna och externa aktörer behöver i samförstånd dela uppfattning om hur demokratin ska införas och konsolideras. Det gäller inrikespolitiska aktörer från olika sociala och politiska grupper, på både elit- och folklig nivå (Whitehead 2001, s.15).

Den sista dimensionen, *villkor*, är ett tillägg från Philippe C. Schmitter och

handlar, likt den andra dimensionen, om en viss typ av kontroll. Skillnaden ligger i att de externa aktörerna som utövar kontroll är multilaterala institutioner, exempelvis internationella och regionala organisationer, istället för stater. Externa aktörer ställer villkor till det land som ska demokratiseras eller redan är i en demokratiseringsfas för att landet ska kunna åtnjuta fördelarna som kommer med exempelvis ett medlemskap i en organisation (Whitehead 2001, s. 30). Denna typ av internationella påtryckning är den senaste i raden inom den internationella kontexten av demokratisering och även den som ökar snabbast. Ett tydligt exempel på en sådan aktör är Europeiska Unionen. EU som mellanstatlig organisation ställer krav om att en viss ekonomisk och social politik måste bedrivas och upprätthållas för att de länder som aspirerar om att bli medlemmar ska få ett beviljat medlemskap i unionen (ibid.).

3.1.2 Analytiskt ramverk

Utifrån Laurence Whiteheads teori om internationella påtryckningar i demokratiseringsprocessen och det teoretiska ramverket formuleras följande operationaliseringar av de fyra internationella dimensionerna som analytiskt ramverk. Med hjälp av det analytiska ramverket identifieras länkarna eller mekanismerna i händelsekedjan. Dessa mekanismer eller länkar utgörs i sin tur av internationella påtryckningar i demokratiseringsprocessen. På så vis uppfylls även syftet med uppsatsen - att förstå de vilka de internationella påtryckningarna bakom demokratiseringsprocessen i Georgien är och hur dessa har påverkat demokratiseringen. Efter den operationella definitionen redovisas exempel på internationella påtryckningar. Dessa exempel utgör verktyg för att lättare förstå vilka typer av påtryckningar och externa faktorer som kan kartläggas i det empiriska materialet.

Spridning: *Demonstrationer och idéer som sprids mellan länder och ger effekt på demokratiseringen.*

Ett tydligt exempel på spridningseffekter med påtaglig spridning till andra länder och deras demokratiseringsprocesser är händelserna kring Sovjetunionens sammanbrott. I Polen började demonstrationerna mot det kommunistiska styret augusti 1989. Samma år spreds demonstrationseffekterna till Ungern i september månad och i oktober fick demonstranterna utlopp för sitt missnöje över styret i Östtyskland. I november spred sig demonstrationseffekterna från Östtyskland till Tjeckoslovakien, när protesterna sändes i tjeckoslovakisk tv. Samma månad fick demonstrationerna effekt även i Bulgarien. I slutet av 1989, under december månad, fick de även effekt i Rumänien. Detta resulterade i flera avsatta kommunistiska partier från makten och inrättande av demokratiska styrelseskick (Uhlin 2014, s. 198).

Kontroll: *Stater som ger bistånd till ett land i syfte att främja demokratin*

och utvecklingen i landet. Denna påtryckning omfattar även stater som går in militärt i ett land för att intervensera, medla i en konflikt eller delta i strider i syfte att motsätta sig en auktoritär regim, aktör eller andra motståndare.

Ett vanligt exempel på när en stat utövat kontroll över det demokratiserande landet är USA:s många lyckade och misslyckade försök att sprida och införa demokrati i flera av världens länder. Som stormakt har USA:s roll i främjande av demokrati varit påtagligt i ett flertal länder där exempelvis bistånd från amerikanska statliga myndigheter och frivilligorganisationer utdelats för att främja demokratin i landet, få kontroll över regionen, för att ändra styrelseskicket eller för att införa demokratiska värden (Uhlin 2014, s. 203). Även militära interventioner i syfte att störta en regim och ändra styrelseskick och militär inblandning i konflikter är ett exempel på när en stat utövar kontroll.

Villkor: *Krav och villkor multilaterala institutioner (internationella organisationer och partnerskapsinitiativ) ställer på det demokratiserande landet. För att erhålla medlemskap eller gagnas av en multilateral överenskommelse krävs motprestation genom att uppnå ställda krav och villkor.*

Ett tydligt exempel på en aktör i form av multilateral institution är Europeiska Unionen. EU som mellanstatlig organisation ställer krav om att en viss ekonomisk och social politik måste bedrivas och upprätthållas, och att dessa ekonomiska och politiska kriterier måste uppfyllas, för att de länder som aspirerar om att bli medlemmar ska få ett beviljat medlemskap i unionen (Uhlin 2014, s. 204–206).

Ytterligare ett exempel är villkor som NATO ställer. För ett medlemskap i militäralliansen krävs det att det ansökande landet uppfyller politiska, ekonomiska och militära mål för att garantera att landet kan bidra till alliansens syfte vilket är ett stärkt transnationellt militärt samarbete. Alla europeiska länder, med inbjudan av Nordatlantiska rådet, kan bli medlemmar (NATO 2018). Även avtal, överenskommelser och ratificeringar räknas som skrivits och signerats i olika sammansättningar av länder som partnerskap, samvälde och organ omfattas av denna dimension.

Samtycke: *Ömsesidiga åtgärder i form av avtal och samarbeten mellan externa och nationella aktörer.*

Eftersom denna dimension påminner om föregående, villkor, gäller liknande exempel om medlemskap i organisationer eller deltagande i avtal. Skillnaden ligger i aktörer från olika nivåer som deltar och samtycker vid beslut. Men det krävs också samtycke från interna aktörer för att komma överens och samarbeta med externa aktörer i dimensionen om villkor. På grund av dimensionernas överlappning och liknande karaktär används samtycke och villkor ibland i kombination med varandra i analysen.

4 Metod och material

4.1 Metod

Studien är en kvalitativ textanalys där fallnära material analyseras för att få en mer djupgående uppfattning av demokratiseringsprocessen. Genom empiriska undersökningar av händelser och skeenden i under processens gång, identifieras olika internationella påtryckningar som påverkat demokratiseringen i Georgien, samt de mekanismer som kan förklara demokratiseringens utveckling.

Genom en nära processpåring som används som metod kan uppsatsens syfte att följa demokratiseringen, och hitta internationella påtryckningar i Georgiens demokratiseringsprocess, besvaras. Processpåring som metod används för att spåra kausala mekanismer i en händelsekedja. Genom att identifiera mekanismer som påvisar samband i en process kan man lättare hitta och förstå de förklaringar som orsakat utfallet i processen. Varje steg i händelsekedjan undersöks för att hitta mekanismerna som leder till ett visst utfall (Beach – Pedersen 2013, s. 1–4).

Enligt Beach och Pedersen finns det tre olika varianter av metoder för att spåra en process där respektive metoder uppfyller olika syften; teoriprövande metod, teoribyggande metod samt utfallsförklarande metod (2013, s. 11). Eftersom uppsatsen ämnar till att använda teorin om internationella påtryckningar i demokratiseringsprocessen är den förstnämnda metoden, nämligen den teoriprövande processpåringen, mest fruktbar för studien.

I en teoriprövande processpåring är utfallet av processen redan känt och ett hypotetiskt antagande om möjliga mekanismer, som baseras på existerande teori, har resonerats fram (Beach – Pedersen 2013, s. 14). De hypotetiska kausala mekanismerna ska vara observerbara och tydligt kunna fastställas. Eftersom att mekanismerna som orsakat exempelvis demokratiseringen i ett land är kända, prövas teorin för att se om hypotesen, som är formulerad utifrån den givna teorin, kan styrkas. Genom att på ett strukturerat sätt empiriskt testa fallet, vilket i uppsatsen är Georgiens demokratiseringsprocess, kan de hypotetiska mekanismerna i processen sökas efter (ibid.).

För att kunna fastställa de hypotetiska mekanismerna bör de ha operationaliserats, vilket de även görs i det analytiska ramverket. När de har operationaliserats kan dessa mekanismer lättare identifieras i det empiriska materialet. I det fall att de mekanismerna är observerbara och kan hittas i materialet, utifrån de operationella definitionerna, kan det bekräftas att dessa

mekanismer, som innan prövningen varit hypotetiska, faktiskt existerar i en demokratiseringsprocess (Beach 2017).

Det som saknas i en teoriprovande processpåring är att den inte kan förklara styrkan bakom varje mekanism. Metoden kan inte heller användas för att förstå vilken mekanism som har den största förklaringskraften i processen (Beach – Pedersen 2013, s. 15).

Teoriprovande processpåring är den mest lämpliga metoden för att besvara uppsatsens syfte och bedriva analysen. Detta eftersom utfallet redan är känt och eftersom att det analytiska ramverket utgår från Laurence Whiteheads teori, där vi gör ett antagande om internationella påtryckningar som hypotetiska mekanismer i Georgiens demokratiseringsprocess.

4.2 Material

För att följa processen används empiriskt material i form av offentliga rapporter, nyhetsartiklar, avtal och andra typer av efterlämnade skrivna dokument. Utifrån detta material identifieras, analyseras och diskuteras internationella påtryckningar som förekommer i demokratiseringsprocessen.

En tidslinje är utformad i uppsatsen, för att följa demokratiseringsprocessen i kronologisk ordning, men främst för att dela upp tidsperioden som ska analyseras i olika perioder för att jämföra dessa perioder med varandra. Urvalet av händelser under denna period grundar sig i vilka som är relevanta att analysera utifrån det analytiska ramverket och som tydligt påvisar att händelsen kan sättas i en internationell kontext för påtryckningar.

5 Resultat och analys

5.1 Tidslinje

Sedan självständigheten från Sovjetunionen 1991 har Georgien gått igenom ett antal påtryckningar från internationella aktörer och påverkats av externa faktorer som drivit landet i en riktning mot en demokrati. Georgien har även påverkats av externa faktorer som lett till mindre lyckade försök till demokratisering. Nedan beskrivs en tidslinje över olika perioder där olika viktiga händelser i Georgien sen strax innan Sovjetunionens fall och från landets självständighet (BBC 2018), fram till år 2017. Tidslinjen ger en kortare överblick över situationen i landet och underlättar därmed den kontextuella förståelsen av händelserna. Analysen delas upp i tre tidsperioder; åren mellan 1989–1999, 2000–2008, samt 2008–2017.

April 1989 Sovjetiska trupper slår i våldsamt ner en nationalistisk demonstration i huvudstaden Tbilisi.

April 1991 Georgiens befolkning röstar för självständighet i en folkomröstning den 9:e april och landet lämnar Sovjetunionen.

Maj 1991 Zviad Gamsachurdia väljs som landets första president efter självständigheten med över 85 % av rösterna.

Januari 1992 Gamsachurdia avgår som landets president.

Mars 1992 Ryssvänlig Eduard Sjevardnadze tar över makten i landet. Han utnämns till ordförande för Georgiens statsråd.

Oktober 1993 Georgien får hjälp av Ryssland med att bekämpa rebeller i Abchazien när de går med i Oberoende staters samväld.

1994 Georgien går med i NATO:s Partnerskap för fred

Augusti 1995 Landet antar en ny konstitution.

November 1995 Eduard Sjevardnadze vinner valet och innehar nu presidentämbetet.

April 1999 Landet går med i Europarådet. Året därefter i Världshandelsorganisationen (WTO).

April 2002 amerikanska specialstyrkor anländer i Georgien för att träna och utrusta Georgiska trupper i kampen mot separatistiska terrorgrupper.

November 2003 Den fredliga Rosenrevolutionen inträffar. Revolutionen leder till Eduard Sjevardnadze avgång som president.

Januari 2004 Västvänlige Mikhail Saakasjvili vinner presidentvalet.

April 2008 NATO skjuter upp beslut om ett georgiskt medlemskap i militäralliansen fram till december efter toppmöte i Bukarest, Rumänien.

Augusti 2008 Kriget i Sydossetien. Spänningarna mellan Georgien och Ryssland eskalerar till en militär konflikt. Detta efter Georgiens försök att återta Sydossetien med våld där konflikter mellan regimen och rebeller backade av Ryssland uppstått.

April 2009 Tiotusentals demonstranter samlas i april utanför parlamentet i Tbilisi för att demonstrera mot Saakasjvili och den haltande demokratiseringsprocessen.

April 2012 Georgisk dröm startas av miljardären och affärsmannen Bidzina Ivanisjvili, som vinner en majoritet av platserna i parlamentsvalet samma år i oktober.

Oktober 2013 Oberoende kandidaten Giorgi Margvelasjvili vinner presidentvalet.

Juni 2014 Georgien och Europeiska Unionen skriver ett omfattande handelsavtal - ett så kallat associeringsavtal.

Juli 2016 USA och Georgien skriver under ett säkerhetsavtal.

Maj 2009 Georgien går med i EU-initiativet: Det östliga partnerskapet.

5.1.1 Period 1: 1989 - 1999

Upplösning av Sovjetunionen och efter självständigheten

April 1989 Sovjetiska trupper slår våldsamt ner en nationalistisk demonstration i huvudstaden Tbilisi.

I slutet av 1980-talet och i början av 1990-talet demonstrerade hundratusentals människor över hela Sovjetunionen. Befolkningen i de olika sovjetiska republikerna ville bli självständiga och motsatte sig det kommunistiska styret (Uhlen 2014, s. 196–197). Den anti-sovjetrörelse som hade startats spred sig även till den Georgiska sovjetrepubliken och våren 1989 tog georgierna över gatorna för att begära självständighet från Sovjetunionen. Tiotusentals demonstranter samlades under flera veckor i centrala Tbilisi för att hålla fredliga demonstrationer.

Den 9:e april attackerades flera georgiska demonstranter av sovjetiska militära trupper. Detta resulterade i över 20 döda demonstranter och hundratals skadade eller förgiftade av gas (Fein 1989). I juli samma år deltog runt 20 000 georgier i en av de största demonstrationerna för självständighet från Sovjetunionen (NYT 1989).

I denna händelse kan det analytiska ramverkets första dimensionen, *spridningseffekter*, identifieras. Precis som det presenteras i det analytiska ramverket var demonstrationseffekterna som spred sig från land till land i forna sovjetrepubliker ett av de tydligaste exemplen av demokratifrämjande diffusion. Idéer om självständighet och nya mer demokratiska styrelseskick spred sig från de andra central- och östeuropeiska staterna till Georgien och fick, i enlighet med den

internationella påtryckningen, märkbar effekt i landet. Spridningen av demonstrationerna blev som en "lära genom att titta"-effekt - allt skedde i länder med geografisk närhet till Georgien inom samma tidsperiod, som dimensionen om spridningseffekter förespråkar.

Oktober 1993 Georgien får hjälp av Ryssland med att bekämpa separatisterna i Abchazien när de går med i Oberoende staters samväld.

Under 1992–1993 pågick intensiva strider i Abchazien som ledde till att georgiska trupper drevs ut ur området. För att upprätthålla landets territoriella integritet och återfå kontrollen behövde Georgien komma till rätta med Ryssland vilket den georgiska regimen hösten 1993 ansåg var den rätta vägen att gå. Genom att gå med i Oberoende Staters Samväld (OSS) fick Georgien stöd från Ryssland i bekämpningen mot separatisterna i Abchazien (BBC 2018). OSS bildades när Sovjetunionens upplöstes i slutet av 1991 för att samordna forna sovjetiska republiker och främja ett ekonomiskt och säkerhetspolitiskt samarbete länderna emellan. Den regionala organisationen anklagades av Georgiens dåvarande president Saakasjvili att genomsyras av ryska maktintressen (NE 2018).

I vilken utsträckning OSS bidrar till demokratisk utveckling bland dess medlemsländer kan diskuteras ytterligare, men eftersom organisationens ambition är ökat samarbete för att utveckla länderna agerar de i egenskap som extern aktör. Georgien ingick i organisationen i *samtycke* med resterande medlemmar för att upprätthålla och främja gemensamma värden och mål. Även *villkor* ställda till Georgien från den multilaterala institutioner kan urskönjas ur denna händelse. Utan medlemskapet skulle Georgien inte få militär hjälp från Ryssland med att bekämpa Abchaziska separatister.

Vidare visar denna händelse också att om samtycke saknas kan utträde ur gemensamma överenskommelser eller internationella organisationer ske. Efter kriget mot Ryssland i Sydossetien 2008 röstade Georgiens parlament enhälligt för att lämna OSS, ett beslut som verkställdes i augusti 2009 (NE 2018). Utträdet stärker Whiteheads teori om samtycke och gör dimensionen tillämpbar i situationen.

1994 - Georgien går med i NATO:s Partnerskap för fred

Partnerskap för fred är ett program för att främja relationerna mellan NATO:s medlemsstater och europeiska samt postsovjetiska länder. Det praktiska bilaterala samarbetet innebär att länder kan etablera individuella relationer med NATO utifrån deras egna prioriteringar och förutsättningar för samarbete. Syftet med samarbetet är att stater som inte är medlemmar ska genom partnerskapet kunna stärka sina band med NATO för att öka stabiliteten och säkerheten i landet samt reducera risken för hot (NATO 2017). Partnerskapet bildades 1994 och Georgien gick med samma år för att fördjupa sina relationer med väst. Landet har sen dess aktivt deltagit i träningar och övningar inom ramverket för partnerskapet (NATO 2018).

Georgiens arbete med att gå med i NATO började redan under 1990-talet. Deltagande i detta program visar, likt föregående händelse i processen, en form av Whiteheads dimension *samtycke* som internationell påtryckning. För att uppnå

målet om ett medlemskap i NATO är Partnerskap för fred ett steg på vägen dit. I en ömsesidig överenskommelse, som dimensionen menar är nödvändig, deltar Georgien i ett program för att garantera landets säkerhet. Programmet är även delvis *villkorat* - en internationell påtryckning där militäralliansen kräver deltagande i program, träningar och aktiviteter.

April 1999 Landet går med i Europarådet

Georgien gick i april 1999 med i Europarådet - den äldsta och största mellanstatliga organisationen i Europa som består av 47 medlemsstater. Trots att Europarådet är separerat från Europeiska Unionen pågår samarbeten inom olika områden mellan de två organisationerna. Europarådets främsta ambitioner är att försvara mänskliga rättigheter och parlamentarisk demokrat bland dess medlemsstater (COE 2018).

Likt deltagandet i NATO:s Partnerskap för fred, är Georgiens medlemskap i Europarådet, villkorat. Man kan ur Georgiens strävan mot ett mer europeiskt samarbete se hur landet förhöll sig till de *villkor* som ställdes av organisationen. För ett medlemskap krävdes det, både enligt dimensionen och av Europarådet, att Georgien uppfyllde de standarder den mellanstatliga organisationen ställde, vilket var, och fortfarande är, att skydda och främja mänskliga rättigheter som sociala rättigheter, garantera rättvisa och att stärka det demokratiska styret (COE 2018).

5.1.2 Period 2: 2000–2008

Rosenrevolutionen och upptrappning innan kriget i Sydossetien

Juni 2000 Georgien blir en av Världshandelsorganisationens (WTO) nya medlemsländer

Den 14:e juni 2000 ingick Georgien i ett medlemskap i Världshandelsorganisationen (WTO) och blev därmed den 137:e medlemmen i organisationen. Georgien ansökte om att bli medlem redan 1996 och långa förhandlingar resulterade slutligen i ett medlemskap (WTO News 2000). Flera reformer implementerades för att främja och öka frihandeln över gränserna efter självständigheten. Georgiens marknadsekonomiska framfart var till landets fördel under förhandlingarna och inom loppet av fyra år erhöll landet ett medlemskap i organisationen (ibid). För att bli medlem i WTO måste det ansökande landet uppfylla ett antal krav gällande den ekonomiska politik som drivs i landet och lagar kring frihandel. För att slutföra ansökan ska det blivande medlemslandet, efter förhandlingar mellan representanter från landet och WTO, acceptera villkoren som är ställda för anslutning till organisationen (WTO 2018).

Villkoren för att ansluta till en multilateral institution som WTO, uppfylldes av Georgien som snabbt, istället för att driva en protektionistisk politik, drev igenom reformer för att förbättra möjligheterna för handel med omvärlden. Genom medlemskapet ingick Georgien i ett globalt handelssystem. Detta var en viktig grundpelare i landets ekonomiska tillväxtfas, och var

betydande för att garantera Georgiens välstånd och stabilitet, något som därmed förde landet framåt i demokratiseringsprocessen. Denna händelse demonstrerar ett tydligt exempel på Whiteheads dimension om villkor.

April 2002 amerikanska specialstyrkor anländer i Georgien för att träna och utrusta Georgiska trupper i kampen mot separatistiska terrorgrupper.

2002 ansåg den Georgiska regimen att våldsamma rebeller från den ryska autonoma republiken Tjetjenien utgjorde ett hot mot Georgien. Den ökade säkerhetsrisken resulterade i att USA skickade specialstyrkor till landet för att träna upp Georgiska trupper. De amerikanska specialstyrkornas uppgift var att träna upp Georgiens militär i landets kamp mot de tjetjenska terrorgrupperna. Georgiska militära enheter blev upplärda och instruerade av de amerikanska styrkorna i olika militära taktiker och defensiva pådrag (CNN 2002).

I september samma år var den amerikanska militära närvaron kvar. Det huvudsakliga syftet med att behålla amerikanska styrkor i Georgien var, enligt USA, att stödja den Georgiska armen och hjälpa landet att skydda sin suveränitet (Bishop 2002).

Trots att den uttalade avsikten inte uttryckligen var att landet skulle erhålla makt, kan en viss typ av det analytiska ramverkets internationella påtryckning *kontroll* identifieras i det här fallet. Enligt det analytiska ramverket som utgår från Whiteheads teori om internationella påtryckningar så innebär närvaro av utländska trupper i det berörda landet att externa aktörer, och som i detta fall är USA, utövar kontroll. USA som stormakt innehar enorma resurser för att bistå landet militärt och har genom sin militära inblandning i konflikten representerat den externa aktören som utför en internationell påtryckning i Georgiens demokratiseringsprocess.

November 2003 Den fredliga Rosenrevolutionen

November 2003 inträffade den fredliga Rosenrevolutionen som grundade sig i demonstranternas kritik gentemot oegentligheter och tvivelaktiga resultat i landets senaste parlamentsval som hade inträffat samma år. Över 100 000 personer deltog i demonstrationerna och deltagarna använde rosor som symbol vilket myntade namnet på revolutionen. Revolutionen ledde till Eduard Sjevvardnadze avgång som president (Garthon 2005).

I kölvattnet av Rosenrevolutionen koncentrerade sig den amerikanska biståndsmyndigheten USAID, som även tidigare haft insatser i Georgien, ännu mer på att arbeta för att främja demokratiseringen i landet. Fokus i biståndsprogrammet låg på fria och rättvisa val, fungerande politiska institutioner och stöd till civilsamhället och myndigheter (Delcour – Wolczuk 2015, s. 463–464).

Som i föregående händelse i demokratiseringsprocessen är denna externa inblandning en form av *kontroll*. Med tydligt uttalade motiv om att bidra till demokratiseringen i Georgien, vill USA genom biståndet främja den demokratiska utvecklingen i landet.

April 2008 NATO skjuter upp beslut om ett georgiskt medlemskap i militäralliansen fram till december efter toppmöte i Bukarest, Rumänien.

Under ett toppmöte den 3:e april i Bukarest, Rumänien, välkomnar NATO Georgiens aspiration om ett medlemskap i militäralliansen. NATO ser positivt på, enligt dem, den demokratiska utvecklingen i landet och ser fram emot ett att demokratiskt parlamentsval ska hållas samma år (NATO 2008).

Diskussionen som fördes under detta toppmöte visar tydligt vilka internationella påtryckningar i form av *villkor* som NATO ställde mot Georgien. NATO som extern aktör och internationell organisation ställde krav för denna inbjudan till medlemskap, nämligen att Georgien skulle ingå i NATO:s Membership Action Plan (MAP). Att ansöka till och ta del av denna handlingsplan för medlemskap i NATO innebar att Georgien skulle delta i ett program. I programmet ingår skraddarsydd rådgivning, assistans och praktisk rådgivning för att uppfylla landets önskan om att bli medlemmar i militäralliansen. Georgiens motprestation i det här fallet skulle vara att besvara denna hjälp genom att skicka in en årlig rapport som består av ett nationellt program. I rapporten ska de redovisa hur de förbereder sig politiskt, ekonomiskt, juridisk såväl som säkerhets- och försvarsmässigt inför ett eventuellt framtida medlemskap (NATO 2017).

Det bör dock tas i beaktande att något beslut om medlemskap inte togs under mötet, utan det sköts upp till december samma år. Innan dess hann Sydossetienkriget bryta ut vilket i sin tur innebar att målet om medlemskapet ännu inte uppnåtts (NATO 2018).

Augusti 2008 Kriget i Sydossetien

Kriget i Sydossetien resulterade i ytterligare spända relationer mellan väst och Ryssland vilket ledde till ett förstärkt stöd och ökat bistånd från USA till Georgien. Strax efter kriget mottog Georgien 38 miljoner USD i humanitärt bistånd och 144 miljoner USD i militärt bistånd från USA. Totalt räknades det amerikanska bidraget till Georgien det följande året efter kriget upp mot en miljard USD. Georgien var inte främmande för bistånd, snarare tvärtom, landet var och är fortfarande en av de största amerikanska biståndsmottagarna i Europa och Eurasien (Welt 2018, s. 13–15).

Återigen kan *kontroll* som internationell påtryckning identifieras som en del i Georgiens demokratiseringsprocess. För att förstå USA:s omfattande finansiella och militära stöd till Georgien måste man förstå att USA har egna intressen av att, genom biståndet, kontrollera ett land som befinner sig i ett strategiskt geopolitiskt läge. Här kan man tyda att kontrollen sker genom militära avanceringar, inblandning i den nationella politiken och samarbeten med Georgiens eliter. Landet erhåller bistånd från USA vilket ökar benägenheten att fortsätta med samarbetet.

5.1.3 Period 3: 2009 - 2017

Krigets inverkan och Georgiens väg mot nya samarbeten

Maj 2009 Georgien går med i EU-initiativet: Det östliga partnerskapet.

Det Östliga partnerskapet är en överenskommelse mellan EU och sex forna sovjetstater: Armenien, Azerbajdzjan, Vitryssland, Georgien, Moldavien och Ukraina. Ledare från 33 stater skrev under överenskommelsen under ett toppmöte den 9:e maj i Prag i syfte att stärka de ekonomiska och politiska relationerna med sovjetstaterna. Partnerskapet innebär att länderna ingår i ett gemensamt geopolitiskt område med delade mål kring demokrati, välbefinnande, stabilitet och ökad konkurrenskraft. EU-initiativet stärker också den statliga och samhällsliga motståndskraften, vilket gör samtliga parter i överenskommelsen mer förberedda på att hantera oförutsägbara interna och externa utmaningar (EU External Action 2016).

Här visas det hur Georgien, efter kriget och de försämrade relationerna med Ryssland, var benägna att arbeta ännu mer för att integrera sig med Europa och EU, ta del av en omfattande politisk och ekonomisk sfär och för att påskynda demokratiseringen. Deltagande i partnerskapet är delvis *villkorat*, men bygger främst på *samtycke* mellan inblandade parter.

Juni 2014 Georgien och Europeiska Unionen skriver under ett omfattande handelsavtal - ett så kallat associeringsavtal

Den 18:e december 2014 godkände och ratificerade EU-parlamentet ett associeringsavtal mellan EU och Georgien. Syftet med avtalet var att etablera djupare politiska kopplingar och förstärka den ekonomiska integrationen mellan EU och Georgien (Agenda 2014). Dåvarande premiärminister Irakli Garibashvili och landets president Giorgi Margvelashvili hade utfört, med framgång, flera demokratiska reformer i Georgien som t.ex. förbättringar i valprocessen samt reformer inom utbildning, jordbruk och rättsväsendet. Denna demokratiska utveckling uppfattades positivt av EU och var en bidragande faktor till att starkare band med EU kunde bindas (Agenda 2014), (Aprasidze 2012, s. 255).

Georgiens utdragna kamp om att ansluta sig till Europeiska Unionen började vid det här skedet i demokratiseringsprocessen visa resultat. Avtalet innebar inte en garanti för medlemskap, men utsikterna såg bättre ut än vad de tidigare varit. Både *villkor* och *samtycke* är internationella påtryckningar som enligt det analytiska ramverket kan observeras här. När Georgien ingick i detta avtal med en internationell organisation som EU förpliktade sig både parter till olika villkor, som skedde med bådats samtycke. Associeringen, eller den förstärkta anknytningen till organisationen, innebär ömsesidiga rättigheter som ska upprätthållas, ett gemensamt uppträdande och särskilda förfaranden från båda hållen (Europeiska Unionen 2014).

Juli 2016 USA och Georgien skriver under ett säkerhetsavtal.

Efter 25 år av diplomatiska relationer mellan USA och Georgien skrev

båda länderna under ett säkerhetsavtal. Avtalet innebär en rättslig grund där båda länder ömsesidigt delar underrättelser mellan varandra. På så vis stärks samarbetet för terrorbekämpning ytterligare. Georgien förbättrar även sina möjligheter att samarbeta med militäralliansen NATO och dess medlemsländer och förstärker sina försök till att transformera landets militär (DOS 2017).

Trots att säkerhetsavtalet inte visar en distinkt form av internationell påtryckning kan man se att denna överenskommelse bygger på *samtycke* mellan USA och Georgien. Avtalet kräver ömsesidiga plikter från båda aktörerna och innebär utöver ett starkt symboliskt värde ett fortsatt garanterat starkt stöd från USA till Georgien. Avtalet banar även väg för framtida bilaterala överenskommelser länderna emellan och på så vis kan Georgien närma sig den Euroatlantiska integrationen och kopplingen med väst i sin demokratiseringsprocess.

6 Diskussion och slutsats

6.1 Diskussion

Resultaten visar att Georgien under den *första perioden* genomgick stora och drastiska förändringar i landets politiska system och demokratisering. För att återgå till syftet visar den första av tre delar av processspårningen att de mekanismer, eller internationella påtryckningar, som var särskilt framträdande och observerbara under denna period var främst villkor och samtycke.

Denna första period är den enda av alla tre som visar hur spridning som internationell påtryckning påverkade demokratiseringen i Georgien. Andra demonstrationer som förekommit under demokratiseringsprocessens gång har inte orsakats av spridningseffekter utan snarare av inrikespolitiska faktorer. Det kan argumenteras för att spontana förändringar genom spridning som påverkar demokratin sker sällan, eftersom spridning endast förekom en gång vilket var i den initiala delen av transitionen. Demokratisering kräver snarare aktiva aktörer som främjar demokratisk förändring och utveckling - en slutsats som dras från resterande delar av resultatet där internationella aktörer har varit de mest pådrivande faktorerna i landet demokratiseringsprocess.

Hur demokratiseringen har påverkats tolkas i denna period i en positiv bemärkelse. Det förefaller vara fördelaktigt för landets demokratiska utveckling ingå i olika former av transnationella gemenskaper. Georgien gagnades av öppna upp sig för omvärlden, eller som det enligt teorin kan uttryckas: påverkas av internationella influenser. Nu kunde den före detta sovjetrepubliken delvis ta del av en gemensam säkerhetspolitik genom Partnerskap för fred. Georgien arbetade också, tillsammans med Europarådets resterande medlemsländer, för att stärka sin parlamentariska demokrati.

Avsaknad av samtycke visade i denna period motsatt effekt på en transition mot demokrati - Georgiens relationer med Ryssland och andra postsovjetiska grannländer försvagades istället när landet trädde ur OSS. Att landet lämnade organisationen kan i sin tur leda till försämrade förutsättningar för bilaterala avtal och samarbeten mellan länderna. Ur detta kan det tolkas som försämrade förutsättning även kan medföra ökade spänningar, spänningar som kan bryta ut i konflikter. Istället för den positiva riktning landet strävar efter att följa kan dessa faktorer påverka Georgiens demokratiska utveckling negativt istället.

Början av *period två* fortsatte på samma spår som den första. Georgiens ansökan om medlemskap i den multilaterala institutionen Världshandelsorganisationen beviljades och nu kunde Georgien expandera sin

handel över gränserna ännu mer än tidigare. Man bör ha i åtanke att mekanismen bakom demokratiseringen i det här fallet inte nödvändigtvis är den som har förklaringskraft. Georgien implementerade reformer redan innan medlemskapet beviljades, som i detta fallet var ett av villkoren. Men landet hade innan ansökan redan påvisat ekonomisk tillväxt. Kanske var den inte tillräcklig, men man kan diskutera huruvida utvecklingen, eller demokratiseringen, ska ses som den beroende variabeln, som i sin tur förklaras av den oberoende variabeln vilket är medlemskap i WTO. Medlemskapet kan tänka sig snarare bero på att Georgien faktiskt demokratiserats redan innan och inte tvärtom.

Huruvida medlemskapet påverkar demokratiseringen av Georgien eller demokratinivån som påverkar beslut om medlemskap bör därför ifrågasättas. Men trots osäkerheten kring mekanismen av denna händelse i processspårningen demokratiseras och utvecklas Georgien ytterligare efter inträde. Mekanismen kan argumenteras för att förklara båda håll i här - oavsett vilken som är den förklarande variabeln och den beroende variabeln har Georgiens genomgått en successiv demokratisk utveckling.

Dock sker något i händelseutvecklingen när oroligheterna i landet börjar öka. Åren som följde efter inträdet i WTO var kontroll en påtaglig internationell påtryckning i demokratiseringsprocessen. Kontroll som internationell påtryckning stärker även tesen i Laurence Whiteheads teori om att de externa aktörer som oftast utövar kontroll är stormakter. USA:s roll i Georgien, både som Georgiens största biståndsgivare och den militära inblandningen, kan tolkas som en positiv inverkan på landets demokratisering, men samtidigt även med skepticism. Uttalandet om att värna Georgiens suveränitet och bidra till den demokratiska utvecklingen innebär inte nödvändigtvis att USA inte har egna maktpolitiska och strategiska intressen av att aktivt utöva kontroll i landet.

Period två karaktäriseras också delvis av villkoren som Georgien måste förhålla sig till vid ett eventuellt medlemskap i NATO eller deltagande i MAP. Eftersom NATO valde att bordlägga beslutet under toppmötet är det svårt att fastställa huruvida landets demokratisering orsakades av denna händelse. Landet drabbades några månader senare av kriget i Sydossetien men att beslutstagandet sköts upp kan inte bekräftas som någon mekanism som orsakat denna händelseutveckling i processspårningen.

Den tredje perioden präglas, liksom den första, av internationella påtryckningar som samtycke och villkor. Det innebär inte en total avsaknad av kontroll från externa aktörer under denna period. USA kvarstår som landets stora bidragsgivare och ryska trupper är sedan kriget 2008 kvar i det omtvistade sydossetiska territoriet (Business Insider Nordic 2018), (Welt 2018).

Men under denna period var viljan bland georgierna och Georgiens regering att ingå ett medlemskap i både NATO och EU fortsatt stark. Trots att landet ännu inte anslutit sig till någon av organisationerna fortskrider arbetet med att binda relationer med externa aktörer och multilaterala organisationer. Säkerhetsavtalet, som båda länder skrev under, fungerar som ett amerikanskt stöd till Georgiens försvar mot Ryssland i väntan om att bli medlem i NATO. Partnerskapet och associeringsavtalet innehåller villkor som Georgien bör uppfylla för att närma sig medlemskap. För att besvara syftet om att förstå hur

dessa internationella påtryckningar påverkat demokratiseringen kan man i denna del av processen spåra och identifiera en positiv demokratisk utveckling där Georgien lämnar konflikten bakom sig och satsar ännu mer på europeisk och euroatlantisk integration.

Diskussionen av resultatet visar att processpåring som metod är till fördel när Georgiens demokratiseringsprocess analyseras. Dock är mekanismer som påvisar kausala samband svåra att konstatera. Kvantitativa undersökningar lämpar sig bättre för att hitta orsakssamband där en oberoende variabel som t.ex. en internationell påtryckning, påverkar ett lands demokratinivå eller demokratisering. Men en processpåring visar sig vara till nytta i en studie där ett enskilt fall som Georgien ska undersökas och mekanismer ska identifieras i landets demokratiseringsprocess. Mekanismerna i en processpåring förklarar också en viss utveckling, som inte nödvändigtvis har något kausalt samband.

Utifrån diskussionen kring analysen är det tydligt att ett land inte enbart påverkas internationella påtryckningar. Den internationella dimensionen av demokratiseringen måste också ta hänsyn till inrikespolitiska faktorer där både externa och interna faktorer samverkar, något som till studiens nackdel saknas i denna uppsats. Därför är det svårt att veta huruvida det är externa eller interna påtryckningar som har haft starkast inverkan. Uppsatsen syftar dock till att sätta demokratiseringen i en internationell kontext för att utifrån Whiteheads teori identifiera mekanismerna, eller påtryckningarna, i Georgiens demokratiseringsprocess och förstå hur de påverkat den. Påverkan behöver inte innebära kausala samband som förklarar ett utfall, utan att mekanismerna i en enskild demokratiseringsprocess förklarar varför en viss utveckling sker. Ett fall, med begränsat material till det enskilda landet, kräver emellertid försiktighet. Kvalitativa studier som denna tenderar att inte generera några generaliserbara resultat. Processpåringen av Georgien ger inte tillräckligt med underlag för någon generaliserande tillämpning, men bidrar dock till en ökad förståelse och fördjupning av landets demokratiseringsprocess.

För att gå vidare till hur resultatet av processpåringen förhåller sig till den tidigare forskningen inom detta ämne som uppsatsen tar avstamp i, kan man tydligt se hur tydligt hypoteser, teoretiska utgångspunkter och resultat stämmer överens.

I förhållande med jämförbara studier i den tidigare forskningen som drivits av Geoffrey Pridham, som argumenterar för den internationella kontextens betydelse i transitionsprocesser i Central- och Östeuropa, kan man se hur resultaten i Pridhams studie stämmer överens med uppsatsens resultat. Pridham inkluderade inte Georgien i sin studie. Men resultatet av denna studie visar att spridning, som internationell påtryckning, både förekom och också hade en inverkan i ett östeuropeiskt land som Georgien.

Dessa resultat tycks även överensstämma med vad Jon C. Pevehouse i tidigare studier påvisat. Pevehouse talade om hur regionala organisationer påskyndar och främjar demokratiseringen bland dess medlemsstater. Trots att Georgien inte ännu erhållit medlemskap i exempelvis EU eller NATO kan man likt Pevehouse undersökning dra slutsatsen om att ett löfte om framtida medlemskap leder till att Georgien fortsätter att sträva efter demokratisk

utveckling. Regionala organisationers inverkan kan utrönas i uppsatsen då påtryckningar som villkor och samtycke med internationella och regionala organisationer har präglat demokratiseringsprocessen.

Alex Pravda, som presenteras i den tidigare forskningen, skriver om ett västerländskt engagemang som största bidragande faktor för demokrati i postkommunistiska stater. Uppsatsen visar hur resultatet stämmer överens med Pravdas tes - europeiska och euroatlantiska aktörer samt USA har varit de dominerande aktörerna som ställt villkor och drivit internationella påtryckningar i landets demokratiseringsprocess. Trots att denna teori kan tillämpas i Georgiens fall är det dock viktigt att ta hänsyn till under vilken tid Pravda utförde sin studie. Nästan två årtionden har passerat sen den skrevs och många postkommunistiska stater, i synnerhet eliter i Ungern och Ryssland, drar sig allt längre ifrån en europeisk integration.

Demokratiseringar och transitioner har, inte enbart, men i en betydande utsträckning, karaktäriserats av externa faktorer och internationella påtryckningar, särskilt östeuropeiska och postsovjjetiska stater. I Georgiens fall kan flera olika internationella påtryckningar som driver fram landets demokratiska utveckling identifieras. Men demokratisering, som det delvis framstår som i uppsatsen, är inte alltid en linjär process.

Olika typer påtryckningar har påverkat demokratiseringsprocessen vid olika tillfällen. Att landet fortfarande klassas som delvis fritt enligt t.ex. Freedom House, kan dock inte endast förklaras av internationella påtryckningar utan som tidigare nämnt så spelar interna faktorer i landet spelar en betydande roll. Internationella påtryckningar i Georgien behöver nödvändigtvis inte innebära ett dominerande västerländskt engagemang. Inte heller betyder det att en stat, genom externa influenser och faktorer, blir mer demokratiskt. Auktoritära krafter och negativa externa faktorer kan påverka ett land mot en mer auktoritär riktning.

Även om det i uppsatsen kan identifieras påtryckningar som inte bedrivits i demokratifrämjande syfte inkluderades inte negativa faktorer i det teoretiska ramverket. Negativa externa faktorer har inte studerats och använts i analyser lika frekvent och i samma utsträckning som de traditionella mer "positiva" externa faktorer. Ytterligare forskning som även beaktar negativa externa faktorer i Georgiens fall är därför både nödvändigt och av intresse för att förstå demokratiseringsprocessen i landet utifrån ett annorlunda och nyanserat perspektiv.

6.2 Slutsats

Slutsatser som dras från undersökningen av demokratiseringen i Georgien är att internationella påtryckningar, utifrån Laurence Whiteheads teori, förekommer i Georgiens demokratiseringsprocess i form av spridning, kontroll, samtycke och villkor i olika utsträckning beroende på tidsperiod och i vilken kontext de sker i.

Ett analytiskt ramverk, som baserar sig på Whiteheads fyra dimensioner av internationella påtryckningar, utgör verktyg för att identifiera de olika påtryckningarna som förekommer. Resultaten härleds genom en teoriprovande processpåring, där operationaliseringen av det analytiska ramverkets fyra olika internationella påtryckningar används för att spåra mekanismer i processen.

Resultaten visar att samtycke och villkor är påtryckningar som förekommer ofta under den första perioden, där Georgien strävade efter att ingå i multilaterala samarbeten. Dessa typer av påtryckningar är även vanliga under den tredje perioden när Georgiens ambitioner om att förankra sin roll i den europeiska och euroatlantiska gemenskapen förstärks efter kriget i Sydossetien. Jämförelsevis är den andra perioden, som analyserar tiden innan och under kriget, präglad av oroligheter. Ökade oroligheter och spänningar samt minskad stabilitet innebär att det istället främst är externa stater som utövar kontroll som internationell påtryckning i demokratiseringsprocessen. Spridning som internationell påtryckning förekommer endast en gång, vilket är i början av demokratiseringsfasen. Slutsatsen som kan dras från denna händelse är att det inte räcker med bara neutrala mekanismer, utan demokratisering kräver ofta en aktör som aktivt driver processen.

Analysen visar att internationella påtryckningar har påverkat demokratiseringen i en positiv riktning. Men eftersom analysen inte tar hänsyn till hur alternativa faktorer, som till exempel inrikespolitiska och andra interna faktorer, påverkar demokratiseringen, kan inte en tillräcklig förklaring på hur påtryckningarna påverkat landets demokratiska utveckling redovisas. En studie som görs i kombination med interna faktorer, och som även inkluderar andra typer av påtryckningar så som negativa faktorer, kan ge ett mer tillfredsställande resultat.

7 Litteratur- och källförteckning

- Agenda, 2014. "European Parliament Ratifies EU-Georgia association deal". Nyhetsartikel. 2014-12-18 [Elektronisk] Tillgänglig: <http://agenda.ge/en/news/2014/2890>. Hämtdatum: 2018-02-27.
- Aprasidze, David, 2012. *Georgia*. Rapport från Freedom House - Nations in Transit.
- Beach, Derek, 2017. "Process-Tracing Methods in Social Science". *Oxford Reserach Encyclopedia of Politics*. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://oxfordre.com/politics/view/10.1093/acrefore/9780190228637.001.0001/acrefore-9780190228637-e-176?print=pdf>. Hämtdatum: 2018-11-28
- Beach, Derek – Rasmus Brun Pedersen, 2013. *Process-tracing methods: foundations and guidelines*. Ann Arbor: University of Michigan press.
- BBC 2018. "Georgia Profile - Timeline". 2018-03-01 [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.bbc.com/news/world-europe-17303471>. Hämtdatum: 2018-12-27.
- Business Insider Nordic, 2018. "Russia is quietly seizing territory in Georgia as it warns of a 'horrible conflict' if the Eurasian country joins NATO". Nyhetsartikel. 2018-08-07. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://nordic.businessinsider.com/russia-quietly-seizing-territory-in-georgia-10-years-after-the-war-2018-8?r=US&IR=T>. Hämtdatum: 2019-01-02.
- COE - Council of Europe, 2018. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.coe.int/en/web/portal/home>. Hämtdatum: 2018-12-27.
- COE - Council of Europe, 2018. *Reports on Georgia*. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.coe.int/en/web/tbilisi/reports-on-georgia1>. Hämtdatum 2018-12-28.
- CNN 2002. "First U.S. trainers travel to Georgia Republic". Nyhetsartikel. 2002-04-29 [Elektronisk] Tillgänglig: <http://edition.cnn.com/2002/US/04/29/us.georgia.troops/index.html>. Hämtdatum: 2018-12-29.
- Davis, Sue, 2008. "Elections, Legitimacy, Media and Democracy: The Case of Georgia". *The Journal of Nationalism and Ethnicity*, vol. 36, nr 3, s. 471–487.
- Delcour, Laure – Kataryna Wolczuk, 2015. "Spoiler or facilitator of democratization?: Russia's role in Georgia and Ukraine" *Democratization*, vol. 22, nr 3, s. 459–478.
- DOS - United States Department of State, 2017. "United States and Georgia Sign General Security of Information Agreement". Pressmeddelande. 2017-05-09. [Elektronisk] Tillgänglig:

- <https://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2017/05/270754.htm>. Hämdatum 2018-12-27.
- Ekman, Joakim – Jonas Linde – Thomas Sedelius, 2014. *Demokratiseringsprocesser. Nya perspektiv och utmaningar*. Lund: Studentlitteratur
- EU External Action, 2016. *Eastern Partnership*. [Elektronisk] Tillgänglig: https://eeas.europa.eu/diplomatic-network/eastern-partnership/419/eastern-partnership_en. Hämdatum: 2018-12-28.
- Europeiska Unionen, 2014. *Association Agreement Georgia*. Avtal. [Elektronisk] Tillgänglig: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/PDF/?uri=CELEX:22014A0830\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/PDF/?uri=CELEX:22014A0830(02)). Hämdatum: 2018-12-30.
- Bishop, Kevin, 2002. "US army steps up Georgian training". Nyhetsartikel. *BBC*. 2002-09-10 [Elektronisk] Tillgänglig: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/2249677.stm>. Hämdatum: 2018-12-30
- Fein, Esther B, 1989. "At Least 16 Killed as Protesters Battle the Police in Soviet Georgia". Nyhetsartikel. *The New York Times (NYT)*. 1989-04-10 [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.nytimes.com/1989/04/10/world/at-least-16-killed-as-protesters-battle-the-police-in-soviet-georgia.html>. Hämdatum: 2018-12-20
- Freedom House 2018. *Georgia*. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://freedomhouse.org/country/georgia>. Hämdatum: 2018-12-29
- Gahrton, Per, 2005. *Rosenrevolutionen i Georgien*. Serie: Världspolitikens Dagsfrågor Stockholm: Utrikespolitiska institutet
- Janse, Diana, 2015. *Georgiens snåriga väg västerut*. Serie: Världspolitikens Dagsfrågor. Stockholm: Utrikespolitiska institutet
- NATO - North Atlantic Treaty Organization, 2008. "Bucharest Summit Declaration". Pressmeddelande. 2008-04-03 [Elektronisk] Tillgänglig: https://www.nato.int/cps/us/natohq/official_texts_8443.htm. Hämdatum: 2018-12-28.
- NATO - North Atlantic Treaty Organization, 2017. *FAQ* [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.nato.int/cps/en/natohq/faq.htm#A3>. Hämdatum: 2018-12-18.
- NATO - North Atlantic Treaty Organization, 2017. *Membership Action Plan* [Elektronisk] Tillgänglig: https://www.nato.int/cps/ua/natohq/topics_37356.htm. Hämdatum: 2018-12-18.
- NATO - North Atlantic Treaty Organization, 2017. *Partnership for Peace programme*. [Elektronisk] Tillgänglig: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_50349.htm. Hämdatum: 2018-12-27.
- NATO - North Atlantic Treaty Organization, 2018. *Relations with Georgia* [Elektronisk] Tillgänglig: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_38988.htm. Hämdatum: 2018-12-27.

- NE - Nationalencyklopedin, 2018. *Georgien*. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/georgien>. Hämtdatum: 2018-12-23.
- NE - Nationalencyklopedin, 2018. *Oberoende Staters Samväld*. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/oss>. Hämtdatum: 2018-12-27.
- O'Donnell, Guillermo – Schmitter, Philippe C., 1986. *Transitions from Authoritarian Rule: Tentative Conclusions about Uncertain Democracies*. Baltimore: The John Hopkins University Press
- Pevehouse, Jon C, 2005. *Democracy from Above: Regional Organizations and Democratization*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pravda, Alex, 2001. "Introduction" i Zielonka, Jan – Alex Pravda (red.) *Democratic Consolidation in Eastern Europe, Volume 2: International and Transnational Factors*. Oxford: Oxford University Press.
- Pridham, Geoffrey, 1991. "International influences and Democratic Transition: Problems of Theory and Practice in Linkage Politics" i Pridham, Geoffrey (red.) *Encouraging Democracy. The International Context of Regime Transition in Southern Europe*. Leicester & London: Leicester University Press.
- Pridham, Geoffrey, 1997. "The International Dimension of Democratization: Theory, Practice and Inter-Regional Comparisons" i Pridham, Geoffrey – Eric Herring – George Sanford (red.) *Building Democracy? The International Dimension of Democratization in Eastern Europe*. London & Washington: Leicester University Press.
- Teorell, Jan, 2010. *Determinants of democratization: explaining regime change in the world, 1972-2006*. Cambridge: Cambridge University Press.
- The New York Times (NYT), 1989. "20,000 hold demonstration In Capital of Soviet Georgia". Nyhetsartikel. 1989-07-25 [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.nytimes.com/1989/07/25/world/20000-hold-demonstration-in-capital-of-soviet-georgia.html>. Hämtdatum: 2018-12-20.
- Uhlin, Anders, 2014. "Demokratisering och den internationella kontexten" i Joakim Ekman – Jonas Linde – Thomas Sedelius (red.) *Demokratiseringsprocesser. Nya perspektiv och utmaningar*. Lund: Studentlitteratur, s. 185–214.
- Welt, Cory, 2018. *Georgia: Background and U.S Policy*. Rapport från Congressional Research Service. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://fas.org/sgp/crs/row/R45307.pdf>. Hämtdatum: 2018-12-28
- Whitehead, Laurence, 2001. *The International Dimensions of Democratization: Europe and the Americas*. New York: Oxford University Press.
- WTO 2018, *Membership, alliances and bureaucracy*. [Elektronisk] Tillgänglig: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org3_e.htm. Hämtdatum: 2018-12-27
- WTO News, 2000. "Georgia joins the WTO". Pressmeddelande. 2000-06-14 [Elektronisk] Tillgänglig: https://www.wto.org/english/news_e/pres00_e/pr182_e.htm. Hämtdatum: 2018-12-27.